

Razširjanje perspektiv skozi ustvarjalni proces

Več o našem projektu:
www.expectart.eu/sl/

Ta projekt je prejel finančna sredstva iz programa Evropske unije v okviru sporazuma pod številko 101132662. Izražena mnenja in stališča so zgolj stališča in mnenja avtorjev in ne odražajo nujno stališč in mnenj Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za raziskave (REA). Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti REA.

Čeprav smo že ustvarjalno zakorakali v novo leto, se v tem zapisu z veseljem oziramo na delovanje v preteklem letu. V Sloveniji je imela kulturna partnerica projekta Tina Rataj iz Društva za razvoj kreativnosti in potencialov **Portret** priložnost sodelovati z dvema osnovnima šolama v dveh različnih regijah. Na obeh šolah je enkrat tedensko potekal gledališki krožek, v katerega so bili vključeni otroci, stari med 9 in 12 let (šola A) ter med 11 in 14 let (šola B).

Obe skupini sta ustvarjalni proces ob koncu šolskega leta zaključili z gledališko predstavo, namenjeno šolski in lokalni skupnosti. Pri delu glavni poudarek ni bila vsebina, temveč ustvarjalni proces. Začetna srečanja so bila namenjena grajenju varnega prostora in skupinske dinamike. Izrednega pomena je, da se otroci v skupini počutijo sprejete, slišane in dovolj varne, da lahko izrazijo občutke tudi glede občutljivejših tem.

Brez tega se zahtevnejše vsebine težko odprejo. Ko je bil ta temelj vzpostavljen, so mladi z uporabo umetniških metod – gledaliških iger, improvizacije, asociacij, risanja, kolaža, pisanja in dela v manjših skupinah začeli raziskovati, kaj jih zares zanima.

Kot skupne teme so se hitro pokazale medvrstniško nasilje, vprašanja moči, neenakosti in izključevanja, pa tudi izkušnje, ki jih pogosto doživljajo na spletu: žaljivi komentarji, poniževanje in tišina opazovalcev. Zanimivo je, da so na obeh šolah kljub starostnim razlikam in drugačnem okolju sodelujoči izpostavili nasilje – vsakič v nekoliko drugačni obliki, a z enako težo. Pojem se ni pojavil kot nekaj, kar bi bilo treba posebej nasloviti, temveč kot nekaj, kar je že bilo tam – prisotno v njihovih mislih, pogovorih in vsakdanjih izkušnjah. Razlike med skupinama so se pokazale šele v načinu, kako so o nasilju spregovorili.

Šola A je temo nasilja predstavila skozi odnose. Prek vprašanj prijateljstva, moči in pripadnosti so otroci raziskovali, kaj pomeni biti močan in kdaj lahko moč postane breme. V prizorih so se prepletali drobni trenutki iz šolskega vsakdana, npr. besede, ki ranijo, pogledi, ki se umaknejo, tišina, ki včasih pove več kot dejanja. Moč se je razkrivala kot nekaj, kar ni vedno opazno, a ima velik vpliv: v pogumu spregovoriti, v zmožnosti postaviti mejo in v odločitvi, da pogleda ne obrnemo stran.

V šoli B se je tema nasilja razvila drugače. Zgodba je prevzela podobo sodne dvorane, a v ospredju niso bila vprašanja krivde in kazni, temveč tisto, kar ostane skrito v ozadju. Skozi preplet osebnih zgodb so otroci odpirali prostor za bolečino, ki se kopiči, kadar klici na pomoč ostanejo preslišani. Nasilje se je kazalo kot proces, počasen, tih in vztrajen, ki se stopnjuje, dokler ne preseže meja.

Obe predstavi sta se, vsaka na svoj način, dotaknili istega vprašanja: kaj se zgodi, ko ne vidimo, ne slišimo ali ne ukrepamo. Mlajši so to

vprašanje raziskovali skozi odnose in vsakdanje izbire, starejši pa skozi posledice dolgotrajne izključenosti, osamljenosti in nemoči. Razlika med predstavama ni bila v teži teme, temveč v jeziku, s katerim so jo otroci znali ubesediti.

Ob procesu soustvarjanja z otroki se je Tina znova zavedla, kako pomembno je mladim omogočiti okolje, v katerem so njihove izkušnje lahko izrečene in slišane brez hitenja k razsodbam in brez vnaprej pripravljenih odgovorov. Gledališki proces se je izkazal kot prostor, kjer je mogoče varno odpirati tudi zahtevnejše teme, ne zato, da bi jih razrešili, temveč da bi jih skupaj razumeli v vsej njihovi kompleksnosti. Skozi ustvarjalni proces se ne širi le razumevanje posameznih zgodb, temveč tudi sposobnost poslušanja in empatije pri otrocih, posredno pa tudi pri odraslih. Morda je prav v tem največja vrednost takšnih procesov: ne v tem, da ponudijo odgovore, ampak da odprejo prostor, v katerem lahko začnemo drugače gledati drug na drugega.

Kaj nas čaka v
2026?

Za motiviran in usklajen vstop v zadnje leto projekta je poskrbel tudi prvi sestanek konzorcija. Partnerji so se 21. in 22. 1. v živo srečali v Vroclavu na Poljskem, kjer so med dvodnevним druženjem pregledali opravljeno delo in se posvetili načrtovanju prihajajočih dejavnosti. Ena izmed pomembnejših bo poletna šola, novembra pa nas čaka zaključna konferenca v Nemčiji. Spremljajte nas še naprej!